

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

MANI V M

Quod superest e Lu-
ciano dialogorum,
Ottomaro Lu-
scinio, Argē-
tino, iuris
pont.
Doctore,
inter-
p̄te.

Magnifico & clarissimo viro Ioanni Grolie-
rio, christianissimi Francorum regis a secre-
tis,, & Insubriae quaestori primario, Otto-
marus Luscinus, iuris pont. Doctor, S.D.

Videre videor mihi meo quodammodo iure fecis-
se Ioannes grolerie, literatorum atq; adeo litera-
rum huius cui praesidium atq; decus insigne, ut il-
lo meas lucubrationes, seu magis intempestiuos
quosdam conatus referam, quo solet turba erudi-
tiorum. Quom enim abhinc annu lustrarem Italiā,
atq; ibi uno omniu ore alteru te studiosorū Moe-
cenatem praedicari acciperem: quando certatim rei
literariae antesignani & longe principes, vigilias
suas tibi inscriberent: non potui non probare tā
acre multitudinis de te iudiciu. Equidē falli tam
emuncte naris viros haud quaquam posse, porro au-
tem fallere, a moribus huiuscemodi arbitrabar eē
q; alienissimu. Itaq; tam insigni doctissimorū ho-
minum extimulatus exemplo, etiā atq; etiam of-
ferri nobis occasionem optabam, quantulocūq;
xeniolo animu in te nostru tibi comendandi: vel
hoc ipso potissimu mihi visus sapere, q; sapientes
& si impari successu, non tamē dissimili admodu
studio conarer imitari. Nec voto sane defuit ma-
teria, q;ppe haud ita multo post Argentorati hic
apud Belgas, Maniu e Luciano dialogi praelo lite-

raro excudendi tradebātur: ac præter Erasmos
 illos iam antea vulgatos, ac aliorum, etiā nostri qui
 dam, animi causa aliquando per ocium versi, quo
 suis numeris opus constaret, coeperant desyderari.
 Vnde si illos tuę præstantię dedicare velim, fa-
 cile paratam nobis ansam explendi animū vide-
 bam. Atqui nō eram nescius, hosce meos ab Eras-
 mi præceptoris, ac parentis loco venerandi, phra-
 si ac dicendi maiestate tam abesse, quā quę absunt
 longissime: quę res instituto nostro diu refraga-
 batur. Quis em̄ ex tanto intervallo dissita coniū-
 gere non reformidet? Cæterę vicit tandem ratio
 tibi Grolerie, qui vere Apulei dignus es elogio,
 inter doctos nobilissimus, & inter nobiles doctis-
 simus, labores nostros exiguos quā illos, & me-
 ritis tuis longe inferiores, *μικροσύνου* cuiusdā vi-
 ce offerendi: qui haud dubio scires, quā elegant ab
 Artaxerxe Persarū rege dictum sit, *ὅυκ ἥττον βα-
 σιλικὸν καὶ φιλόανθρωπον εἶναι, τοῦ μεγάλα δίδουαι τὸ
 μικρὰ λαμβάνειν ἐν μενῶσ καὶ προθύμως*. En igit̄ tuis
 auspicijs hoc muneris, vel potius animi in te mei
 indicatiū, ceu scapham quandā naui onerarię passi-
 sumus adnecti, merces aliquando cumulationes,
 sicubi ventos magis benignos senserimus, tibi al-
 laturi. Bene interea vale, & me vel postremo lo-
 co in coetum admitte studiosorū qui te venerant
 ac faciūt plurimi. Argentorati Nonis Ian. 1519.

MANIVM DIALOGI E LV.

Locutores. Diogenes, Pollux. DIO.

MAndata tibi Pollux a nobis q̄ citissime i vi-
tam migranti perferenda sunt. Siquidem (nō
fallor) tui cras erit muneris, ut reuiuiscas. ea sunt
huiuscemodi. Viso alicubi Menippo illo cinico,
Corinthi pone Crangum, aut in Licō, illic enim
in gymnasijs facile offenderis hominē, contēden-
tes mutuo philosophos irridentē, ne oro graue-
ris hūc virum verbis compellare. Iussit tibi Me-
nippe Diogenes, si satis iam riseris quæ agunt in
terris, manes petas: ubi multo plura quæ rideas sis
habiturus. Nā illic etiamdū quod rideres in ambi-
guo erat, neq̄ vero id mediocrit̄. Quotus enim
quisq̄ est in tanta rerū varietate, qui humana q̄q̄
prorsus norit exacte? Ceteræ apud nos (quod &
meū nunc est negocium) a constantī risu vix un-
q̄ tibi temperaueris: potissimū sicubi videas diui-
tes illos, satrapas, & tyrānos tā abiectos & igno-
biles, ut solo eiulatu ab alijs dignoscantur. Deni-
q̄ iam estimes licebit, q̄ sint effœminati atq̄ de-
generes, ex immodico terrenarum rerum affectu
& recordatiōe. Proinde admonitū abs te velim,
ut lupino plurimo peram impletā secum adferat,
aut forte Hecatis cœnam, ouumue ex lustratiōe,
vel aliud quippiam huiuscemodi repertum in tri

O. LVSCINIO INTERPRETE

uio. POL. Reddam equidē illū de his certio rem
 Diogenes. Sed quonam modo potissimū homi-
 nem cognouero? aut qualis illi est facies? DIO.
 Vetulus est, & caluus, lacerna amictus passim p-
 forata, & omni ventorum flatui peruia. ea in pli-
 cis hincinde pāniculis variata est q̄ plurimis. Per-
 tinax vero illi risus est, & irrequieta philosopho-
 rum fastus & arrogantie contēplatio. POL. Fa-
 cile illum apud hosce inuenero. DIO. Num &
 a nobis mādati q̄ppia feres philosophis? POL.
 Tu modo isthuc exponas. non em̄ tantillo nego-
 cio grauabimur. DIO. Iube obsecro, ut prorsus
 ab instituto suo posthac abstineant. Nil em̄ iā ali-
 ud agere videntur, q̄ q̄ meris nugis omnia inuol-
 uunt. De cunctis rebus digladiantur: cornua sese
 mutuo habere, & crocodilos esse inuicē, colligūt
 argumentis. Deniq̄ inaccessa quēdā, & nulla un-
 q̄ ratione inuestiganda, indagare mentē perdo-
 cent. POL. Sed rudem me esse p̄dicabunt, &
 omnis eruditiois expertem, qui sapientiā eorum
 maledictis lacerauero. DIO. At tu contra ijs a
 nobis refer, ut plorent. POL. Facile nunciaue-
 ro. DIO. Diuites vero o Pollux, amicissime his-
 ce verbis affare. Quid oro nebulōes & nihili, au-
 rum tātopere asseruatis? Cur dein cura & cruci-

Proverbi
 alit dictū

MANIVM DIALOGI E LV.

atu vos ipsos conficitis? Porro aut, quid vobis & foenori, quo talentum accrescit talento? Quando quidem preter obolum, nihil est quod a vobis huc properantibus iam olim exigetur. POL. Referrentur illis tum & hec quoque. DIO. Verum istis qui forma prestant ac viribus, Megillo corinthio, & Damoxeno luctatori dicito: quod apud nos sicut nec flava quidem coma, aut oculorum gratia, vigorue extat et rubor vultus: ita nusquam etiam nervos inuenias robustos, aut potentes humeros. Sed magis una omnium pulchritudo. Idem (quod aiunt) pulvis est, & renudatque, glabræque caluariae. POL. Neque hoc grauatim robustis dicere & formosis curauero.

DIO. Inopes proinde qui infelices sunt rerum successu, & misere premuntur rerum penuria, quorum haud mediocris turba est, nostris Spartane verbis soleris: dic ne lachrymentur, neue lugeant, quod fiet simul atque illos de ea aequalitate quæ apud nos est certiores reddideris. Non enim visuri sunt quæpiam sibi ex diuitum numero hic preferri. Denique si taliter visum tibi fuerit, eodem hoc nostro sermone Lacedemonios tuos corripe, libertatem hac via illis promittens. POL. Nequicquam de Lacedemoniis dixeris Diogenes, non enim tolerauero: verum quæ ad alios mandata dedisti exequar. DIO. Ita

O. LVSCINIO INTERPRETE

36

q̃ dīmittamus eos, quādo sic lubitū est, dūmodo
ad alios quos prēdixi cōmissa nostra retuleris.

PLVTO, vel delatio contra Menippū.

C R O E S V S.

[Niquo animo contuberniū Menippi huius ci-
nici ferimus Pluto, itaq̃ nisi illum loco submo-
ueris, nos alio cōmigrabimus. PLV. Qua oro
molestia vos poterit afficere, qui p̃inde mortem
obiit atq̃ vos omnes. CROE. Si quādo erūpen-
tibus lachrymis cū gemitu, memoria repetimus
ea quæ apud superos sunt in vita, Midas aurum,
Sardanapalus plurimā voluptatem, & ego the-
sauros, subsannat ille, & probris atq̃ cōuicijs ob-
strepit, modo mancipia nos appellans, modo sce-
lestos. Ad hæc cantu suo nobis fletum intercipit
ac cōturbat: deniq̃ prorsus est molestus. PLV.
Quid isthuc rei est quod aiunt Menippe? ME.
Vere hæc de me dicunt Pluto. siquidē odium me
quoddā exagitat in ignobiles istos & pernicio-
sos, quibus non erat satis perperam vixisse, nisi
etiā vita iam functi, prēteritorū recordatione, q̃d
corpore nō liceat impleāt mente. Lētor itaq̃ ego
& illos subinde laceſso. PLV. At vero parū de-
cens id est, quando quidē iure quodā tristant, re-
bus haud exiguis orbatī. ME. Videris mihi &

MANIVM DIALOGI E LV.

tu quoq; desipere Pluto, qui suspirijs huiuscemo-
di patrocinaris. PLV. Haud quaq; non em̄ mel
est instituti ut inter eos concitem diffidiū. ME.

At vos Lydor, Phrygum, & Assyrior oīm im-
probissimī, ita habetote, ut nullus mihi sit a ppo-
sito desistendi animus: sequar quocūq; demigra-
ueritis, irritabo, canam, irridebo. CRoe. Quid est

obsecro, si hęc contumelia non est? ME. Falle-
ris Crœse: sed (quod vestrū fuit negociū) per fa-
stum & insolentiā dignum sese estimare, quē de-
orum vice homines adorent, liberis viris impone-
re, & mortis in totū obliuisci, hęc sunt quæ nō fi-
unt præter contumeliā. Flete igit̄ modo harū rerū
copia destituti. CRoe. Dñi boni, quanta ego vi-

opum? MI. Quanto quidē ego auro? SAR.
Ego vero quantis delicijs? ME. Agedū sic facie-
te: vos lugeatis, at ego interim verbum istud ad-

*Proverbi
alt̄ dictū.* iecero, nosce teipsum, concentuq; vos mulcebo.

Nā is potissimū talibus lamentis videt̄ cōuenire
Mercurij, & Charonis. MERC V.

Reducamus ad calculum, si lubet Portitor, ea
omnia quę mihi debes modo: ne rursus con-
tentio hoc pretextū inter nos oriat̄. CHA. Re-
ducamus Mercuri. melius est em̄ atq; expeditius
id fieri q̄primū. MER. Anchorā primo curauī

O. LVSCINIO INTERPRETE

37

ut haberes quinq; drachmis. CHA. Magnò dicis. M. Per Dite, quinq; mercatus sũ, Lora deinde ad vinciendos remos duobus obolis. CHA. Pone quinq; drachmas & duos obolos. MER. Item acum ad velum quinq; obolis. CHA. Adde & illos. MER. Ceram quoq; pro obstruendis nauiculę rimis, deinde clauos, & funiculũ unde fecisti rudentẽ, oĩa duobus drachmis. CHA. Age, digna hęc videntur quę emamus. MER. Hęc sunt omnia, nisi me aliud pręterijt in facienda ratione. Sed quando ista redditurũ te mihi polliceris? CHA. Nunc Mercuri haud quacũq; possibile est: verũ si pestilentia, aut bellũ aliquas huc copias transmiserit, tum ex frequenti traiectu lucrũ nobis accrescet naui. MER. Ego igitur sedebo & pessimum hunc rerũ statum expectabo, veluti ex aliorũ pernicio mihi paraturus emolumẽtum?

CHA. Vides Mercuri presentẽ temporũ conditionẽ, haud aliũ euenit: pax est, perpauci huc accedunt. MER. Melius certe sic agetur, ut diu differatur debitum. Cęterę veteres Charon nosti, quales olim aduenerint, nempe viriles cuncti, sanguinolenti, & bona pars vulnerati. At nũc quisquis moritur, venenum hausit paratũ ab uxore, vel liberis, aut immodicę voluptatis usu ventre intus

MANIVM DIALOGI E LV.

mescente, cruribusue interijt. Pallent sane omnes quicunq; iā huc deflectūt: plerūq; opum gratia p̄ insidias necati. Ignobile p̄fecto vulgus, & priscis illis nulla ratiōe conferendū. CHA. Atq; id est quod sum̄ opere omnes iure exoptant. MER. Viderer igit̄ vehemēter delinquere, si paulo acerbius a te debitum exigere.

Philippi macedonis, & Alexandri. PHI.

Non igit̄ inficiaberis Alexāder ex me prognatū te esse filiū. nā ad louē hāmonē genus pat̄ nū referens mortē non obijsses. ALE. Neq; vero nescius erā pater, Philippi amynti me esse filiū: sed quia ad res gerendas sic mihi visum erat conducere, commento hoc usus sum vaticiniū. PHI. Quid ais? Conducibile id tibi visum, ut vatibus impostoribus fallendū te exponeres? ALE. Nō isthuc, sed barbaros in mei admirationē tractos, facilius hoc p̄textu nostro subdidimus imperio. quū nemo unus viribus nostris haftenus restiterit: quippe hac sola opiniōe ducti, q̄ aduersus deum sibi esset preliandū. PHI. Subegisti sane nō nullos quibus sufficere viribus poteras, sed timidos illos, & arculis, peltarijs, ac gerris vimineis prius profligari solitos. nam ij sunt quibus cum tibi semper pugnā capeßere mos fuit. At qui græcos

O. LVSCINIO INTERPRETE

armis domare, Bœotios, Phocides, Athenienses, & id genus alios, operis fuerat strennui atq; magnifici. Arcadū insuper sustinere armaturā, equitatum thessalū, Eleorum iaculatores, Mantineos peltis instructos: aut cum Thracibus, Illyricis, Pæonibus ut manū conferere operosum pfecto atq; arduū id fuisset inprimis. Ceteræ Medos, Persas, & Chaldeos delictos ac plurimo auro cōspicuos, nō satis cōpertū habeo quonā modo ante te duce Clearcho mille viri bello adorti expugnarent, scedē in fugā actos anteaq; ad manus ventū fuisset, ne dicam ad iacula. ALE. At vero Scythæ pater, & indici elephantes res sunt non usq; adeo abiectæ & contemptibiles. Deinde q; neq; per largitionem, aut proditionem mihi venūdari passus suz victoriā. Sed neq; deieravi unq; aut p nugas a pollicito recessi, fidēq; solui victoriæ gratia. Adde q; incruenta pugna de Græcis triūphavi, & Thebæis. Audisti em̄ forte quo pacto inditionem meam postremo cōcesserint. PHI. Novī hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas, eo q; nomē meū celebraret, & meas res gestas cū tu is cōferre auderet, trajecto p corpus illius telo tū iugularas. Macedonicā deide chlamydē abijciēs, candyn, persicum amictum, recepisti (ut aiunt)

MANIVM DIALOGI E LV.

& tiaram, sequutus quorundā consiliū, reliquisti. Vt ne interim cōmemorem, q̄ a Macedonibz, viris utiq; liberis, adorari te in animū duxeris. Et q̄dem, quod maxime omniū erat ridiculū, victorū abs te mores imitatus es. Tempero mihi, ne memorem alia quę turpiter admiseris in mulieres, q̄rum usus es consuetudine, maritis interea in leonum claustra reclusis. Q̄q; Ephestionē plus q̄ esset satis amaris. Vnū proinde est quod solū laudo abs te gestū, in Darijuxore videlicet, forma p̄stante, quia ab illius complexu abstinueris, & genitricis illius, atq; filiarę, ne vim paterent curā susceperis. Regiū certe id opus extitit, quod tum factitasse te accepimns. ALE. Quomodo aut tibi non probatur pater, q̄ in Oxydracis gente indica, lubens me in periculum coniecerim: atq; acceptis plurimis vulneribus, muros primus omniū transilierim? PHI. Non probo Alexander. Nec q̄ id quia pulchrū esse negem, vulnerari quādo q̄ imperatorem, & in subeundis periculis pretere viam, sed quia ex re tua isthuc erat minime. Siquidē pro deo habitus, quos orc risus praebebas spectatoribus, quando post acceptū vulnus, ab exercitu magno tumultu direptus, moerens ac ciulans sanguine fluitabas? Adde q̄ lupi ham

39

O. LVSCINIO INTERPRETE

mon, magus, vates, & assentatores cuncti qui te
deū esse predicauerant, rei mendacij palam tū ar
guebantur. Non em̄ video qualiter risum conti
neat, qui Iouis filium viderit animū deijcere, & in
desperatione rerū efflagitare medicorum auxilia.
Deniq; quū iam tandē mortem obieris, quē cre
das obsecro qui confictā illam adoptionem, qua
Iouis dictus es filius, non carpat maledictis? Po
tissimū ubi dei cadauer porrectū iacere, turgidū
sane, & præter aliorū corporum morem contactu
suo omnia labefactans, aspexerit. Ceterum quod
ais Alexander, tibi fuisse conducibile, quo facili
us rerum potireris: id profecto multū tibi gloriæ
ex bene etiā ac strēne gestis eripuit. Nā q̄q̄ in
signiter multa, tamē dīs longe inferiora agere vi
sus, vacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione
deficere. ALE. Haud quāq; de me isthuc senti
unt mortales quod de dīs. Sed cum Hercule me
& Baccho conferunt, velutī gmulū, pariq; cum il
lis gloria certantē. Aornum nanq; lacum ab illis
necdum armis subactum, ego facile coepi. PHI.
Etiādu3 videris ista ut Hāmonis filius dicere: qñ
nec Baccho. quidē cedis, aut Herculi. Sed nec eru
bescere nosti Alexander, solitamue dediscere ar
rogantiam, teipm dein noscere, vel iam tandē sa

pere, etiam si serius, ubi fato occubueris.

Antilochi, & Achillis. ANTILO.

Quem sunt illa Achilles, quæ tu Vlyssiam
primū cōmemorādo in mortis dedecus p̄ci-
piū exequutus es, & quidē ignobilit̄ in primis, ac
Chirone atq; Phœnice, quibus tu aliquādo usus
es praeceptoribus, parū digna. Audiui em̄ magis
ex re tua futurum tibi videri, si vilis agricolæ mu-
nus obiens, inopi, cui nec victus suppetat, loces
operam, q̄ ut oībus vita functis domineris. Quæ
si rudis quidā plæbeius, ex media Phrygia ortus,
atq; imodicus insup etiā vitæ affectator diceret,
ferendū forte id esset, atq; condonandū nōnihil
rusticitati. Verū ex Peleo prognatū, & ex oī he-
roum numero periculorū cōtemptorē acerrimū,
in tā abiectā & humilem de seip̄o descēdere opi-
nionē, foedū sane atq; pudendū in primis. Deniq;
iis quæ in vita strēnue gesseris, equidē haud scio
quomō ista cōueniāt. Nā dum in Pthio regnare
tibi ad senectā usq; licuisset, citra gloriā tamē, tu
gloriosam oppetere mortē maluisti, q̄ potiri re-
gno. ACHIL. Necdū feceram o Nestoris sobo-
les, rerū earū periculū, & qd cui p̄ferrem ignorās,
gloriolā hāc infelicē p̄posui vitæ. Atq; sero iā tan-
dē intelligo q̄ egerim imprudent̄. Apud viuos em̄
reperias forte q̄ res bene gestas celebrent literarū.

monumētis: sed hic apud manes nō video q̄ fru-
giferū opus effecerim, ubi unus est honos omni-
um. Sed neq; vires iam adsunt corpis Antiloche,
aut forma. interciderūt oīa: pari rerū statu visunt
oīa: nullū sapientiæ, aut alterius rei discrimen est.
Adde q̄ nulli iā ex troianorū mortuis formidabi-
lis sum, nemini gręcorū venerādus. prorsus idem
cunctis existit de mortuis sermo, siue boni fuerit,
siue improbi. Hęc sunt q̄ me angunt & misere so-
licitant: quia nō magis iam loco operas & viuo.

ANTI. At vero Achilles; quid agat quispiā? qñ
sic natura comparatū est, ut oēs prorsum cogant
semel vitā relinquere. quę lex quū in uniuersū iā
obtinuit, nec abrogari ullo modo queat, patēter
hanc feras oportet. Ceterū aspice nos quanti pe-
nes te sumus. deniq; & Vlysses quoq; post pusil-
lū adueniet. Vnde solatiū tibi merito afferet socie-
tas: id quod & alijs in rebus plerunq; usu venire
solet. Nō em̄ solus videris in hæc mala cōiectus.
En tibi Herculē, Meleagrū, & alios plērosq; qui
nō par̄ multos in admirationē traxere: & ij qdē
(ni fallor) haud quāq; in vitā vident̄ redituri, si q̄s
eos ad inopes & victu indigos mittat ut illis pro
mercede seruiant. ACHIL. Amica qdē hæc est
admonitio: verū haud scio q̄ pacto eorū q̄ in vi-
ta agunt mēoria impēdio me excruciat. Qzq; sic
mihi p̄suadeā, ut vos idē teneat

MANIVM DIALOGI E LV.

malū, etiam si non palam confiteamini: nequiores
sane in eo, q̄ tacite huiusmodi per quietē tole-
ratis. ANTI. Non equidē Achilles, sed longe ti-
bi pręstamus, quippe qui intelligimus, q̄ sit inuti-
le de ijs rebo verba facere. Silere em̄ iā nostrū est,
& equo aīo sustinere oīa quę accidūt, ne tibi affe-
ctu isto similes, ridiculi oībus merito videamur.

AEaci, Protefilai, Menelai, & Paridis. AEA.

Quamobrē Protefilae in Helenā irruens, strā-
gulas miserā? PRO. Quia huius causa Aea-
ce domū e fundo in mediū euectam, nondūq̄ ab-
solutam, simul cum uxore recens nupta relinq̄ns,
interij. AEA. Author certe huiusce rei Menela-
us est, qui vos ad Troiam usq̄ traxit huius mulie-
ris gratia. PRO. Recte ais, nam is mihi iā pe-
tendus est. MENE. Nō me vir optime, sed mul-
to equius Paridē adoriare, qui hospitio a me sus-
ceptus, coniugem meā pręter omne phas allexit,
diripuit, abduxit. Vnde iure optimo cōmeritus
est: ut non modo abs te, sed ab oībus simul græ-
cis ac barbaris stranguletur, quorū ille certissima
extitit necis occasio. PRO. Itaq̄ quando melius
iam id visum est, ego te scelestē Paris cōprehen-
sum semel non dimittam e manibus. PA. Inge-
nue fateor Protefilae, non nihil est q̄ io deliqui

41
O. LVSCINIO INTERPRETE

mus, sed non nisi tuis adiuti artibus. Cur enim ne-
gem me tuę esse professionis? amator eque sum
ac tu, deinde eiusdem dei subditus imperio. Verę
non est cur expertū te doceam, quę urgens ac vio-
lenta res sit amor. Nā genius quispiā haud dubie
nos impellit quo vult, cui nullę unquę vires queāt
resistere. PRO. Bene dicis. utinā igitur Cupidinē
deū hic inuadendi nobis copia detur. PA. Ego
tibi facile pro Cupidine respondero quę nullo iu-
re possis refellere. Amoris enim (dicet) pinde ac Pa-
ridi forte occasio fui: sed perniciē ipse tu Proteſi-
lae tibi citra alterius cuiusvis culpā attulisti. In cō-
flictu enim Troiano in aciem primus exiliens, obli-
tus recens nuptę coniugis, & glorię imodicus siti-
tor, periculi avidus, cum primis congregiens oc-
cubueras. PRO. Ego pro me respondebo AEa-
ce, quę & quius audias. Siquidē ego haud quaquę
necis ipse meę author extiti, sed magis fatum, cu-
ius ductu primarię belli cohorti inuolutus sum.
AEA. Recte actū. Sed num alius quispiā est q
fatum impulerit?

Menippi, & AEaci. MENIP.

Per Plutonem te obtestor AEace, ut mihi oīa
perdiscēdi potestātē facias quę hic sunt apd
inferos. AEA. Non admodū in prōptu est Me

MANIVM DIALOGI E LV.

nippe, ut omnia cognoscas. At vero in primis discere, alterū ex ijs duobus Cerberū esse, alterū portitorē qui te transuexit. Paludē dein nosti, & ignem Phlegethonta, qua tibi huc patuit accessus.

ME. Intelligo hæc. Custodis quæ te vice esse cognouit: regem tartarorū vidi, & furias. Verè homines velim mihi ostendas prisci quique, & ex illorū numero potissimum celebriores.

AEA. En tibi hic Agamemnonē. hic Achillem, a quo nō longe abest Idomeneus. deinde Vlysses, insuper Ajax, & Diomedes, optimi quique viri grecorū.

ME. Pape, quæ abiecta sunt capita illa Homere, iā olim rhapsodijs tuis decantata, humi sane procumbentia passim, ac deformia, nullique cognita, denique omnia nil præter puluerē, & inania fabulamenta: ut ne interī unice demirer hæc rara quidā fragilitate ceruices. Sed hic AEace quis nā est?

AEA. Cyrus. Ille vero Croesus. & prope eundē Sardanapalus. post quos Midā videre licet, & Xerxem.

ME. Qui factū est scelestè, ut uniuersa te exhorruerit Græcia, Hellespontū ditioni tuæ adiungentē, & per montes nauigandī cupidum? Aut quis Croesus est? Sed Sardanapali quæso me sinas caput contundere.

AEA. Ne quicquid isthuc tibi concesserim, comminueres enim molliculo homini & effeminato.

O. LVSCINIO INTERPRETE

craniū. MEMIP. Non profecto, sed magis in
 plicas coaptarem semiviro isti. AEACVS. Si
 lubet iam monstrabo tibi sapientes. MEN. Ita
 per Iouē. AEACVS. Primus hic Pythagoras
 est. MEMIP. Saluus sis Euphorbe, vel Apol
 lon, aut si alius esse malis. PYTHA. Et tu ma
 xime o Menippe. MEN. Aureū ne tibi adhuc
 femur est? PYTHAGO. Non, sed age, nūquid
 viaticum habes in pera? ME. Fabas vir optime,
 verū illis tu non vesceris. PYTHAGO. Præ
 be solum Menippe. alia enim apud inferos sunt
 decreta. proinde iam didici, q̃ nihil hic fabis cum
 hominum pudendis conuenit. AEACVS. As
 pice hic Solonem illū Execestidis, Thaletem, &
 penes illos Pittacū, aliosq; septem omnes, si vi
 dere lubeat. MEN. Alacres ij solum Aeace mi
 hi præter ceteros, soliq; anxietatis & tristitię omnis
 expertes videntur. Sed ille quæso qui veluti pa
 nis quidam subcineritiū undiq; scatet cineribus,
 sed & turgidus est igni, varios mentitus colores,
 quinam esse queat? AEACVS. Empedocles
 is est Menippe semicoctus, huc ex AEtna mon
 te dimissus. MEN. O gripes optime, quid te ad
 egit obsecro, ut in crateras te dares præcipitem?

EMPEDOCLES, Melancholia

MANIVM DIALOGI E LV.

quedā Menippe. ME. Nō equidē, deum testor, sed magis cenodoxia, id est vana gloria, fastus & arrogantia te ignitum reddiderūt, eiectis flāmarum vi ferreis illis (quibus usus es) crepidis, tantū te non admodū dignis. Cæteræ nō video quomō istud tibi profuerit diuinitatis cōmentū, quādo te flāmis enecato, tum palam reddideris eā quā antea moliebare imposturā. Socrates vero AEacē, ubinam est? AEA. Apud Nestorē & Palāmedem, meras illis proferens nugas. ME. Atqui īpendio cupidus essem illū videndi, si hic liceat hominē cōuenire. AEA. Viden caluū hunc? ME. Ego hic præter caluos video neminē. cōmune (me Hercle) omnibus id est indicium. AEA. Simum illum dico. ME. Ne in hoc quidē iam ullū discrimen est: quū omnes eque naribus sint contortis.

SO. Men queris Menippe? ME. Te Socrates potissimū. SO. Quid agitur Athenis? ME. Multi ex recentioribus (ut habet fama) philosophantur: quos si ex habitu perpendas & incessu, facile summi apparebunt philosophi. Alij plerique Aristippū emulant, & Platonem: quorū alter unguentū olebat, alter Siculis tyrannis assentari egregie didicerat. SO. Sed de me quid sentiunt?

ME. Felicem prædicant, cunctos in cui admira

O. LVSCINIO INTERPRETE

tionem olim tractos aiunt: & omnia hæc te arbitratum præuidisse. Sic enim (puto) citra cuiusvis gratiæ dicenda veritas est. SO. Multus apud illos mihi super hac re quicquid sermo erat, at illi omnia veluti commenta irridebant. MEN. Sed quoniam penes te agunt? SO. Charmides Menippe, & Phædrus, cumque ipsi ex Clinio natus Alcybiades. ME. Eya Socrates, videris mihi nihil præter solitum agere: quando etiam pulchritudine caperis. SO. Ego qua re alia potissimum me oblectem nescio. verum (nisi aliter tibi visum sit) hic prope accumbas. ME. Iouem testor, ad Croesum mihi, & Sardanapalum abeundum est, quibus non tam aliam ob causam commorabor, quam ut eorum eiulatum audiens rideam effusus. AEA. Et ego quoque iam abeo, prouisurus ne mortuus aliquis conspectum nostrum clam effugiat, multa posthac visurus es Menippe. ME. Abi igitur AEace, abunde mihi satisfactum est.

Protesilai, & Plutonis. PROTE.

Ego te principem, simul ac regem, insuper & Iouem nostrum Pluto, pariter cum coniuge illa tua Cereris filia, oratum velim, ne preces asperneris amatorias. PLV. Tu ne es qui nostra egessis opera? aut num est quispiam cuius votis præbere aures debeamus? PRO. Protesilaus sum ex Iphis

MANIVM DIALOGI E LV.

do progenitus, amator, & græcorum cōmilito, qui primus ad Troiā pugnans occubui: idque a te obtinere precibus cupio, ut parumper redire possim in vitā. PLV. Omnes profecto quotquot vita defuncti sunt Protefilæ, huiuscemodi sunt amatores. Nemo enim ex ijs est qui restitui vitæ, magno ardore non desyderet: verum non fiunt istius rei tantopere adamatæ compotes. PRO. Non est tartaree princeps, cur vitam adeo vehementer concupiscā, uxoris quā nouissime duxi amore discrucior, relicta enim illa in thalamo, nauigio inde digressus sū: atque non ita multo post infelix ab Hectore in troianorum conflictu trucidatus. Amor itaque uxorius haud mediocriter me sollicitat, neque unquam sinet qui rescere: nisi tuo beneficio, Imperator inuicte, parumper dimissus, uxoris meę fruar cōsuetudine. PL. Nunquid Letheo flumini labra admoueris Protefilæ? PRO. Maximopere o rex, sed vicit vim aquę amoris imensitas. PLV. Prestolare igitur, & indubie tibi psuadeas quicquid futurū, ut & ipsa quicquid huc veniat: quo minus opus est, ut in vitam adhuc proficiscaris. PRO. Atqui morem omnis pater impatiens sum Pluto, id quod & tu quandoque in re amatoria didicisti: compertū ex eo nimirum habēs quātarū virū existat amor. PLV. Quid iuuat

44

O. LVSCINIO INTERPRETE

obsecro, per dieculam dūtaxat vitam viuere, & mox ad eundē redire luctum? PRO. Persuasus mihi habeo, q̄ facile illam sit pellicere, ut huc rediens, eam adducā comitem, quo iacturā mei solius mortui per diem dimissi, duplicato tibi mortuorum numero refartiam. PLV. Nephas est, pfecto hęc fieri posthac: quando ne retroacto qdē tēpore id quandoq; licuerit. PRO. Sine, te eius rei cōmonefaciā Pluto. Orpheus Euridicen abs te & uxore in parī amoris causa restitutā accepit. Sed & Alceste, quę mihi erat cognata, in Herculis fauorē libere dimissa est. PLV. Sic ne visum est tibi, ut formosę illi sponsę recens nuptę iungaris: deformis ipse & caluaria renudatus? Aut quonā pacto te aspexerit, quē ne agnorit quidē? Id certe scio, q̄ aspectu tuo absterrebit & aufugiet: tuq; re infecta rursus tartara petere cogeris. PROSER. Tu igit̄ Pluto marite, Mercurio iube, ut huic malo medeatur. quod fiet, ubi cōtactu virgę Protesilaum simul atq; in lucē emerferit, iuentuti restituerit, adeo ut pristinam recipiat formam, quā habebat egrediens thalamum. PLV. Quādo in illa sentētia es Proserpina, reducito eū ad superos, q̄ rursū sponsus fiat. At tu Protesilae, ne unicū diem tibi statutū pretergrediaris caue.

MANIVM DIALOGI E LV.

Diogenis, Antisthenis, & Cratis. DIO.

QVandoquidē ociū nobis est o Antisthenes, & tu Crates, cur oro non deambulamus & primos inferni recessus petimus, visuri quinā sint quidue agant ex vita huc demigrantes? ANTI. Quin abimus Diogenes. non enim iniucundum isthuc erit spectaculū, ut alios videas eiulare vetuti perditos, precari supplices alios, & plerosq; a Mercurio per collū tractos atq; impulsos, reluctari tamen, & resupinos totis viribus præter fas reniti. CRA. Ego vobis exponam quæ mihi per viam huc descendenti videnda sese obtulerunt.

DIO. Expone obsecro Crates, ridicula em̄ dictu sunt sat scio quæ vidisti. CRA. Multi quidē alij nobiscū huc descenderunt, sed præter ceteros quidā insignes magis, quippe locuples ille noster cui Ismenodoro nomen est. Deinde Arfaces priamas Mediæ, & Horætes armenius. Ceteræ Ismenodorus a prædonibus prope Cithærona Bœotiæ montē, Eleusinā (uti existimo) petens, enecatus, ingemuit: manibus sese accepisse vulnera, & liberos reliquisse iamprimū partu editos, vociferatus. Proinde constant̄ inculabat ausus nimium temerarios, quia Cithærona montē transmisisset, & regionē eam quæ est prope Eleutheras urbē, ho-

O. LVSCINIO INTERPRETE

stilibus copijs vastatam & desertā trāsiens, duobus tantū comitatus fuerit famulis, quū cymbia quattuor & quinque phialas aureas penes se haberet. Cæteræ Arfaces vir ætate iam senili, & facie, perlouē, non illiberali, attamen barbarus, is moerore confectus, vehemēter indigne ferebat, quod pedes iter facere cogeretur, & nemo equū ad se duceret. nā & is quoque simul cum eo una eademque plaga confossus a thrace quodā prope Araxim fluvium in conflictu cum Cappadoce interiit. Arfaces enim primus omnium (ut aiebat) equo vectus, impetū in hostes fecit. At vero thrax illi congressus, Arfacis contum, peltam subiens, concussit, hasta illum mox simul atque equū penetrante. ANTI. Quinam fieri potuit Crates, ut uno eodemque ictu isthuc contingerit? CRA. Facile admodum Antisthenes. Nam illo contum viginticubitalem in torquente, thrax scuto quidē cauit ictum: sed mucrone deturbatus, correptā hastam in aduersum equi pectus adegit: qui furore concitus, sese præ vehementia sic confodit, ut Arfacis quoque utrūque inguen ad nates usque trans fixerit. Viden qui factum sit, ut equi magis culpa quam hostis interierit? Cæteræ grauitè & iniquo animo tulit, quod veluti plebeio sibi in media turba versandū, & pedibus

MANIVM DIALOGI E LV.

iter ad inferos emetiendum esset. Horætes proinde ex vulgi cohorte, pedibus sic erat teneris & molliusculis, ut neque consistere humi posset, nec prorsus deambulare: id quod Medis plerumque usu venire solet ubi ex equo descenderint, tunc enim suspensio gradu, veluti spinas calcantes, vix summis pedum incedunt articulis. Vbi igitur concidens humi sese prosterneret, neque ulla ratione surrigi, aut promoveri volebat, optimus Mercurius in maledicta prorumpens, ad nauim eum traduxit, me in ea impendio ridente. ANTI. Atqui ego descendens, declinaui vulgi coetum qui tanto opere eiulabat. sic enim commodius me nauigaturum confidebam si ceteris cursu anteuertirem, preoccupato pre alijs loco. Inter nauigandum autem & anteaquam soluereamus, summa me affecit voluptate perpetuus ille & constans omnium fletus. DIO. Huiuscemodi quidem vos sortiti estis comites: verum mihi Blepsias e Piræo obtigit foenerator, & Lampis acarnan conductor, Damiscus ille diues corinthius, quibus cum descendendi, tacitus mecum ipse reputans qualis cuiusque fuisset vite exitus. Comptum enim habebam Damiam haustu veneni porrecti a filio occubuisse. Lampin amore Mirtie meretricule afflictum, exhalasse animam, & Blepsiam lue pestifera attritum

45

O. LVSCINIO INTERPRETE

primo, deinde misere extictum. siquidē pallor & macies extrema apte hęc indicabāt. Ceterę Dami de inculante filiū, iure (inquam) id tibi ferendum est, qui nonagenarius omnibus indulgens voluptatibus, ex mille talentis filio adulescenti duodeviginti annos nato, quattuor obolos atq; illos quodam satis gelide ministraſti. Cōuerſus deinde ad Lampin, gemebat em̄ & ille atq; deperibat Miriam suam, Acarnan (inquam) cur obsecro Cupidinem, & non magis teip̄m damnas, qui periculorū omniū contemptor, intrepidus in acie præliorum decertaris, atq; idem tam generosus bellatorum victor, gemitibus muliebribus, ac fictis lachrymis captus es. Blepsias deniq; taxationē nostram præueniens, dementię suę palam semetip̄e coarguit. quippe qui perpetuo sibi viuendum arbitratu, opes heredibus quos succedere parum decebat, adseruarit. Porro dictu mirum, quanta nobis ex iſſce gemitibus voluptas oborta sit. Sz in specu iam sumus primoq; tartarorum recessu, unde venientes longe lateq; contueamur oportet. Pape, quanti & q̄ varij generis huc properant animæ, omnes ubertim lachrymantes. Præter infantes quosdam, & fatuos dumtaxat, qui soli tristitiam aut moerorem

MANIVM DIALOGI E LV.

non admittunt. Sed & decrepiti quidā eiulāt: qđ hoc rei est? Forte philt̃ra vitę degustarūt, quibus tantopere capti sunt. At cām sciscitari lubet ex illo qui extremā egit senectam. Heus tu, quid sibi hic vult planctus? aut cuius rei desyderiū te ex cruciat? quoue pacto in hac ætate mors tibi potuit esse molesta? nunquid alicuius regni sceptrā tenebas? PAVPER. Haud quāq̃. DIO. Sed satrapa eras? PAV. Non. DIO. Opulentus forte eras, atq̃ isthuc te male habet, q̃ multas delicias morte reliqueris? PAV. Ne hoc quidem, sed propemodū nonagenario mihi tenuē admodum victum, arundo & funiculus piscatorius parabat. quid dicam? nemo me erat pauperior. ad hęc orbus fui, claudus, & caligātibus oculis. DI. Itaq̃ in tali rerum statu amor te sollicitat vitę?

PAV. lucundū profecto erat aspicere lucem, & contra emori graue & horrendū. DIO. Falleris vetule, & repuerascis. an ignoras, in hac ætate, q̃ cum portitore nostro tibi utiq̃ cōmunis est, qđ sit naturę debitum? Mirū profecto quā de se iuvenes prębituri sint opinionē, quādo in ijs quos sequi mortē par erat, veluti pręsentē malorum senectę medicinam, etiā dum inuenias tantam vitę appetentiā. Sed abeamus, ne quispiā qui ad fau-

O. LVSCINIO INTERPRETE

ces inferni nos reuerfos esse viderit, ad fugam adornatos suspicetur.

Menippi, & Tiresiæ. MENIP.

Quod si cæcus es Tiresia, non equidẽ isthuc facile est cognitu in tanta cæcutientiũ turba. quæ enim iam ex nobis est cui non adempto visu, inania sint oculorum receptacula? Neque in procliui est admodũ ostentare quis Phineus sit, aut quis Linceus. Sed per deos te obtestor, quandoquidẽ vates aliquando eras, & modo mas, modo fœmina: poetas certe audisti (scio) hæc astruentes: utrã oro, iucundiorẽ expertus es vitam, virilẽ ne, an muliebrem? TIRE. Multis partibus Menippe præstat muliebris. Liberior sane a negocijs, & (me hercle) superior, quum nusquã non videas dominari mulieres viris. Adde quod nulla illis incumbit necessitas belligerandi, nulla excubias agendi pro muris. Non desyderatur in illis artificiosum eloquium, neque in senatu rogantur sententiam. ME. Audisti in Tiresia Euripidis Medeam quopactò gynæceum cõmiserata, miseras deplo- rat mulierculas: quod intolerabili obnoxie sint dolori in parturiendo. Sed quoniã in iambos incidimus Medeam, reddas me certiorẽ velim, nũ aliquando pepereris in foemineo illo sexu, an steris.

k in

MANIVM DIALOGI E LV.

lis & sine liberis muliebrem vitam egeris? TIRE. Quid isthuc est qđ rogas Menippe? ME. Non admodum difficile est atq; anxium Tiresia. Cæterum nisi molestū fuerit respondeas. TIRE. Neq; eram sterilis, nec peperī liberos. ME. Sat est. An pudendis muliebribus præditus fuisses scire volebam. TIRE. Scilicet, præditus fui. ME. Succedente igitur tempore portio illa foemnei sexus evanuit & obstructa est, extensaq; ubera cōtabuerūt virilitate, barba in genis protrudente ubi foemina esse desieras. TIRE. Non video qđ sibi velit anxia hæc q̄stio: q̄q; conijcere licet, te n̄s veluti confictis denegare fidem. ME. Non inquā hīs rebus fidem prorsus negandam. Sed obiter quędam abs te statui discere: leuia quidē illa, sed de quibus nihil exquisite sit traditum, an fieri ullo pacto possint. TIRE. Iam igitur nec alia credis, sicubi audias mulieres cōuersas tum in aues, tū in arborcs, deinde & in bestias, Philomelā inquam, Daphnen, & Lycaonis filiā. ME. Si dñs placet ut alicubi illas offendam, in procliui tum si uet, ut quod dicitur sciam. Tu yō num diuinabas dū eras mulier, aut sim̄ vates & vir eē didicisti? TIRE. Viden ut nescius sis omnium quę mecum acta sunt? Quomodo conijctionem deorum di

O. LVSCINIO INTERPRETE

48

remerim: unde & Iunonis opera captus oculis, a Ioue in vicem eiusce calamitatis diuinandi munus acceperim. ME. Etiamdū in nugis versaris Tiresia? Sed facis ut decet prognosticum. sic enim apud vos increbuit usus, ut nihil in verbis vestris sanum sit, nihil integrum.

Agamemnonis, & Aiacis. AGA.

QUoniam furēs ipse te necaueris Ajax, atq; omnes nos ferro petēs tuncaris: quāobrē paulo ante Vlyssēm vaticinaturū neq; itueri ī animū induxeris, neq; affari, sodalem plane & cōmilitonem, quā magis supbe nimis incedens pręterieras. AIA. Haud immerito id feci Agamemnon, nam is mihi huius vesanię causa est, dum solus armorū cōpetitor extitit. AGA. Itaq; dignū putas, ut ne mine reluctante, citra puluerem tibi victoriā paratur? AIA. Sic equidē existimo, quādo arma hęc familię mihi cędunt, quippe relicta a nepote. Deniq; vos aliq; viri longe pręstantissimi, mecum inire certamen detrectastis, palmam meritis meis concedentes, cum hic Laertides, quem ego sæpenumero ab imminente capitis periculo vindicaui, quando cum Troianis cōfligeret, nulla talium in se meritorum meorū habita ratione, præferri mihi, & in armis vendicandis potior haberi

k iij

MANIVM IALOGI DE LV.

voluit. AGA. Ego culpam omnē vir generose,
in Thetidem reñcio, quę hereditario quodā iure
tibi veluti cognato tradenda, in cōmune omni-
bus proposuit. ALAX. Non profecto, sed Vly-
ssis dumtaxat opera totum id accidit. AGA. Ac
qui venia dignus est homo: quisquis glorię, rei lō-
ge omniū iucundissimę, paulo est appetētior: cu-
ius gratia nemo nostrū non cuncta subiret peri-
cula. Huc accedit quod causam euicit ex Troiano-
rum iudicum sententiā, qui aduersus te pronūcia-
runt. ALAX. Nō me pręterit cuius impulsu cō-
demnationis in me arbitrium exceperim: verę de
numine palam efferre quippiam, nephas. Cæterę
sic habeto Agamemnon, a similitate quę mihi cū
Vlysse est, temperare nequeo, ne si Minerva q-
dem id faciendum decreto suo imperet.

Minois, & Sostrati. MINOS.

PRædo hic Sostratus in Pyriphlegethontem
cōñciat Mercuri, sacrilegus vero ille chime-
ræ exponatur dilacerandus, relicto interim tyrā-
no hoc penes Prometheū, quo & illi epar æque
perpetuo vulturum laniatu ut isti pateat. At vos
pij boniq; cōprimū Elysium campum petite, bea-
torū insulas habitaturi. Nam hæc est quę vos me-
rito maneat merces, ob res bene gestas in vita:

O. LVSCINIO INTERPRETE

49

SOSTRA. Audi obsecro Minos, nisi iniqua
admodū videantur quę sum narraturus. MI. Nū
rursus audiam, aut necdū exacta indagine impro
bum te esse compereris? SOSTRA. Comperi
sane: sed tu interim quo iure poenas sim daturus,
dispicias velim. MI. Et quidem, si liceat semel re
cte decreta rescindere. SOSTRA. Attamen re
spondeas precor Minos, nā breue est quod dicā.

MI. Age dicas, modo citra longas ambages, qñ
& alij iam nostrū subituri sunt iudiciū. SOST.
Quę in vita cōmisi, fato ne urgente peracta sunt,
an mea sponte? MI. Fato arbitror. SOSTRA
Igit iam plane cōstat illius nos subditos imperio,
morigerari quoq; eidem, quotquot recte, aut im
probe agimus. MI. Bene. & Clotho has sibi vē
dicat partes, quippe quę cuiq; in lucē edito mox
prescribit viuendi, gerendarūq; rerum ordinem.

SOSTRA. Itaq; si ad cēdem faciendā vi cuius
piam cui refragari nequeas adactus sis, veluti li
ctor iussu iudicis hominē iugulans, aut satelles di
cto principis audiens, si vitam homini eripiat, in
quem occasionē necis reñcias tanq; in authorē?

MI. Perspicuū est q; in iudicem, aut principem,
perinde atq; mucro omni culpa vacare dinoscit,
eo q; vice instrumētū est, atq; illius volūtatī paret

MANIVM DIALOGI E LV.

qui potiore præbet cedis causam. SOSTRA. Agedum Minos, quandoquidem abunde nobis suppetunt exempla, si quis a domino suo ad alium quem cui aurum argentūue offerat, mittatur, cui acceptum referri debet? aut cuius munificentiae adscribendum existimas huiusmodi beneficiū?

MI. Mittenti plane domino. nam is qui obtulit ministerio suo fungitur. SOSTRA. Vides igitur quod inique nobiscum agatur, si per fidum ministerium, id quod Clotho fieri iussit exequentes, poenis acerrimis plectendi destinemur. quum gratia quædam nobis ob seruitia in rem aliorum impensa, iure optimo deberetur. Vt ne id interim dicam, quod coacti mandatis quibus reniti nemo poterat, omnia effecimus. MI. Multa sunt, si exacte tecum pensites Sostrate, quæ hac via præter rationem fieri videas, toleranda tamen. Verum tu (ni fallor) ut prædo, ita & sophista es: & dignum est, ut fructum aliquem ex hac tua quaestione assequaris. Heus tu Mercuri, dimittito hunc atque a cruciatu vindicato. Ceterum Sostrate ne manes alios pares quaestiones mouere doceas, etiam atque etiam cave.